

ВІДБІР ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

SELECTION OF PROFESSIONAL TRAINING CONTENT FOR THE FORMATION OF PREDICTIVE COMPETENCE OF FUTURE BANKING PROFESSIONALS

У статті розглянуто актуальну на сучасному етапі розвитку вищої освіти проблему формування прогностичної компетентності майбутніх фахівців банківської справи у процесі їхньої професійної підготовки. Обґрунтовано значущість прогностичної компетентності як складника професійної компетентності фахівця фінансово-економічної сфери, що визначає його здатність передбачати економічні зміни, аналізувати можливі фінансові ризики та приймати виважені управлінські рішення. Визначено основні педагогічні умови, що сприяють розвитку цієї компетентності, серед яких інтеграція міждисциплінарних знань, формування аналітичного мислення, застосування сучасних цифрових інструментів прогнозування, створення проблемно-орієнтованих навчальних ситуацій та моделювання професійної діяльності.

У межах проведеного дослідження здійснено всебічний аналіз чинних освітніх програм з підготовки фахівців банківської справи, проведено анкетування серед студентів і викладачів економічних спеціальностей з метою виявлення рівня сформованості прогностичної компетентності та наявності умов для її розвитку в освітньому процесі. Також реалізовано педагогічний експеримент, що передбачав впровадження інноваційних методів навчання, зокрема кейс-методу, елементів ситуаційного аналізу, ігрових технологій та роботи з цифровими інструментами прогнозування фінансових показників. Одержані результати експерименту засвідчили підвищення рівня готовності студентів до здійснення прогнозування у професійній діяльності.

На основі отриманих емпіричних даних у статті представлено практичні рекомендації щодо вдосконалення змісту та організації освітнього процесу у ЗВО, які здійснюють підготовку банківських працівників. Акцентовано увагу на доцільності впровадження компетентнісного підходу, розширення можливостей практичної підготовки, активізації самостійної та дослідницької діяльності студентів. Запропоновані напрями модернізації навчальних програм спрямовані на формування у майбутніх фахівців банківської справи здатності до ефективного аналізу соціально-економічної інформації, прогнозування тенденцій ринку та прийняття стратегічно важливих рішень в умовах невизначеності та змін.

Ключові слова: професійна підготовка, прогностична компетентність, банківська справа, економічне прогнозування, педагогічні умови.

The article addresses the current issue of developing prognostic competence in future banking specialists during their professional training. The importance of prognostic competence as a key component of a financial specialist's professional profile is substantiated, highlighting its role in anticipating economic changes, analyzing potential financial risks, and making well-informed strategic decisions. The study identifies the main pedagogical conditions that promote the development of this competence, including interdisciplinary knowledge integration, analytical thinking formation, the use of modern digital forecasting tools, the creation of problem-based learning situations, and the modeling of professional activities.

The research involved a comprehensive analysis of existing educational programs for banking professionals, as well as a survey of students and lecturers in economic disciplines to assess the current level of prognostic competence and the conditions for its development within the educational process. Furthermore, a pedagogical experiment was conducted, introducing innovative teaching methods such as case-based learning, situational analysis, game-based approaches, and digital financial forecasting tools. The results of the experiment confirmed the increased readiness of students to apply forecasting skills in their future professional activities. Based on the empirical data obtained, the article offers practical recommendations for improving the content and organization of higher education programs aimed at training banking specialists. Emphasis is placed on the implementation of a competency-based approach, the enhancement of practical training opportunities, and the encouragement of students' independent and research activities. The proposed directions for educational modernization aim to foster the ability of future banking professionals to effectively analyze socio-economic information, forecast market trends, and make strategic decisions under conditions of uncertainty and change. These recommendations contribute to the development of a more adaptive and future-oriented educational environment that meets the evolving demands of the financial sector.

Key words: professional training, predictive competence, banking, economic forecasting, pedagogical conditions.

УДК 377.3:33
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/82.2.13>

Корибут Д.В.,
аспірант кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи
Університету імені Альфреда Нобеля

Сучасна підготовка фахівців банківської справи потребує вдосконалення змісту освітніх програм, орієнтованих на розвиток компетентностей, необхідних для ефективного прогнозування економічних процесів. Це зумовлено динамічним

розвитком фінансової сфери, зростаючою невизначеністю ринкових умов та потребою у висококваліфікованих спеціалістах, здатних швидко адаптуватися до змін. Відповідно, навчальні програми повинні включати не лише класичні економічні

дисципліни, а й сучасні аналітичні інструменти, що допомагають майбутнім фахівцям прогнозувати макро- та мікроекономічні тенденції, аналізувати фінансові ризики та приймати ефективні управлінські рішення [2, с. 60-75].

У зв'язку зі швидкими змінами фінансового середовища виникає потреба у формуванні прогностичної компетентності як ключового елементу професійної підготовки. Це передбачає не лише освоєння економічних теорій, а й практичне застосування аналітичних методів, математичного моделювання та фінансових технологій у навчальному процесі. Важливим аспектом є впровадження цифрових платформ для аналізу ринкових даних, використання програмного забезпечення для моделювання економічних процесів, а також розвиток навичок критичного мислення та стратегічного планування. Лише комплексний підхід до підготовки майбутніх банківських фахівців дозволить сформувати високий рівень професійної компетентності, що відповідатиме викликам сучасного фінансового ринку.

Прогностична компетентність є комплексною характеристикою професійної підготовки майбутніх банківських фахівців, що охоплює сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного аналізу ринкових тенденцій, прогнозування змін у фінансовій сфері та прийняття стратегічно обґрунтованих управлінських рішень. Вона передбачає глибоке розуміння економічних закономірностей, володіння сучасними методами аналітики, а також здатність адаптуватися до швидкоплинних умов ринку [4, с. 90-112]. Особливого значення набуває здатність працювати з великими масивами фінансових даних, використовувати статистичні моделі для прогнозування економічних змін та оцінювати ймовірність ризиків, що впливають на банківську діяльність.

Структура прогностичної компетентності складається з трьох основних компонентів: когнітивного, методологічного та технологічного. Когнітивний компонент включає систему економічних знань, фінансового аналізу та стратегічного планування. Методологічний компонент охоплює освоєння аналітичних методик, математичних моделей та сценарного підходу до прогнозування. Технологічний компонент спрямований на оволодіння цифровими інструментами, що використовуються у банківській сфері, такими як спеціалізовані програмні пакети для фінансового аналізу та прогнозування (наприклад, MATLAB, R, Python). Ці компоненти формуються у процесі навчання на основі міждисциплінарного підходу, що поєднує знання з економіки, математики, статистики, інформаційних технологій та менеджменту.

Розвиток прогностичної компетентності у студентів вимагає відповідних педагогічних умов, серед яких ключову роль відіграють інтеграція

цифрових технологій у навчальний процес, застосування проблемно-орієнтованого навчання та впровадження практикоорієнтованих методів викладання. Використання цифрових технологій дозволяє забезпечити доступ до сучасних інструментів аналітики, а також сприяє формуванню навичок роботи з автоматизованими системами прогнозування. Проблемно-орієнтоване навчання передбачає постановку перед студентами реальних економічних завдань, що розвиває їхні аналітичні здібності та здатність приймати рішення в умовах невизначеності. Практикоорієнтовані методи викладання, такі як кейс-методи, бізнес-симуляції, інтегровані проекти та стажування у фінансових установах, сприяють закріпленню отриманих знань на практиці та формуванню у студентів необхідних навичок прогнозування [2, с. 65-78].

Актуальність дослідження зумовлена динамічними змінами в економіці, глобалізацією фінансових ринків та впровадженням цифрових технологій, що ставлять нові вимоги до фахівців банківської сфери. В умовах нестабільності банківські працівники мають володіти не лише професійними знаннями, а й аналітичними навичками, необхідними для прогнозування економічних тенденцій, оцінки ризиків та прийняття стратегічних рішень.

Прогностична компетентність є важливою складовою професійної підготовки, адже забезпечує системне бачення фінансових процесів, гнучкість у змінному середовищі та здатність використовувати сучасні інструменти аналізу. Її розвиток дозволяє спеціалістам ефективно адаптувати банківські стратегії та працювати з цифровими ресурсами прогнозування.

Таким чином, формування прогностичної компетентності в освітньому процесі є необхідною умовою для забезпечення високого рівня професійної підготовки майбутніх банківських фахівців. Це дає їм змогу успішно функціонувати у складному та динамічному фінансовому середовищі, приймати обґрунтовані управлінські рішення та сприяти розвитку банківських установ у довгостроковій перспективі.

Мета дослідження полягає у всебічному аналізі та обґрунтуванні педагогічних умов, що сприяють формуванню прогностичної компетентності в майбутніх фахівців банківської справи в процесі їхньої професійної підготовки. Це передбачає ідентифікацію ключових факторів, які впливають на розвиток здатності студентів здійснювати аналіз економічних тенденцій, прогнозувати фінансові зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Особлива увага приділяється розробці інтегрованої моделі навчання, яка включатиме міждисциплінарний підхід, сучасні цифрові технології, практикоорієнтовані методики викладання та адаптивні навчальні стратегії.

Крім того, дослідження спрямоване на розробку теоретично обґрунтованої та методично опрацьованої системи педагогічних умов, які сприятимуть розвитку прогностичного мислення, аналітичних здібностей та навичок стратегічного прогнозування у студентів. Це включає аналіз впливу різних форм навчальної діяльності, зокрема моделювання економічних процесів, використання аналітичних програм, проведення ситуаційних тренінгів, кейс-методів та ділових ігор. Важливим аспектом є виявлення ефективних засобів навчання, що дозволяють підвищити рівень сформованості прогностичної компетентності відповідно до сучасних вимог фінансового ринку.

Для підтвердження ефективності запропонованих педагогічних умов проводиться їхня практична перевірка експериментальним шляхом. Це передбачає впровадження розроблених методик у навчальний процес, аналіз їхнього впливу на рівень сформованості прогностичних навичок у студентів та оцінку отриманих результатів на основі емпіричних досліджень. Порівняльний аналіз контрольної та експериментальної груп дозволяє виявити рівень ефективності застосованих методик та визначити оптимальні підходи до формування прогностичної компетентності майбутніх фахівців банківської справи.

Прогностична компетентність включає здатність аналізувати макро- та мікроекономічні фактори, моделювати сценарії розвитку фінансових подій, оцінювати ризики та приймати стратегічні рішення. Відбір змісту професійної підготовки має базуватися на комплексному підході, що враховує сучасні освітні технології, інтеграцію економічних дисциплін та використання цифрових інструментів прогнозування.

Формування прогностичної компетентності базується на комплексі теоретичних засад, які забезпечують цілісність і системність професійної підготовки майбутніх фахівців банківської справи. Серед них ключову роль відіграють когнітивна психологія, що розкриває механізми засвоєння знань та розвитку інтелектуальних навичок; концепція компетентнісного підходу, яка акцентує увагу на практичному застосуванні знань у реальних умовах; системний підхід, що передбачає взаємозв'язок усіх елементів освітнього процесу; та теорія проблемного навчання, яка сприяє розвитку самостійності та творчого мислення студентів. Поєднання цих підходів дозволяє створити ефективну методику навчання, що готує студентів до аналізу складних економічних процесів і прийняття стратегічних рішень [4].

Розвиток критичного мислення є ключовим для підготовки фахівців, оскільки сприяє аналізу інформації, виявленню тенденцій та оцінці ризиків. Особливо важливо формувати навички самостійного аналізу даних у контексті динамічного та

непередбачуваного фінансового ринку. Студенти повинні вміти працювати з великими обсягами інформації, застосовувати сучасні аналітичні інструменти та адаптуватися до змін для прийняття ефективних рішень.

Формування прогностичної компетентності майбутніх фахівців банківської справи вимагає комплексного методологічного підходу, що ґрунтується на принципах науковості, системності, практичної спрямованості та інтеграції міждисциплінарних знань. Використання цих принципів у професійній підготовці сприяє ефективному розвитку аналітичного мислення, здатності прогнозувати ринкові зміни та приймати стратегічно обґрунтовані рішення.

Формування прогностичної компетентності має ґрунтуватися на сучасних наукових підходах і перевірених методах аналізу економічних процесів. Важливо використовувати актуальні дослідження у сфері фінансів і прогнозування, а також залучати студентів до наукової діяльності, що сприяє розвитку навичок критичного мислення та аналітики.

Системний підхід передбачає взаємозв'язок економічних дисциплін, що забезпечує цілісне розуміння фінансових процесів. Інтеграція курсів аналізу, прогнозування та ризик-менеджменту формує комплексне бачення банківської діяльності.

Практична спрямованість підготовки вимагає використання кейсів, симуляцій і стажувань, що дозволяє студентам застосовувати знання у реальних умовах та ознайомлюватися з інструментами прийняття рішень у банківській сфері.

Прогностична компетентність потребує володіння не лише економічними, а й математичними, статистичними та інформаційними методами аналізу. Тому важливо інтегрувати в освітній процес навчальні модулі з математичного моделювання, обробки даних, застосування штучного інтелекту у фінансовому прогнозуванні. Наприклад, використання програмного забезпечення для економетричного аналізу (SPSS, MATLAB, Python) дозволяє студентам розширювати свої навички та отримувати практичний досвід у прогнозуванні економічних тенденцій [1].

У межах дослідження проведено аналіз чинних навчальних програм закладів вищої освіти з підготовки фахівців банківської справи. Було визначено, наскільки зміст дисциплін сприяє формуванню прогностичних навичок у студентів. Особливу увагу приділено наявності курсів з економетричного прогнозування, фінансового аналізу, управління ризиками та застосування цифрових технологій у банківській сфері.

Для оцінки рівня сформованості прогностичної компетентності було проведено анкетування студентів і викладачів, що дозволило виявити основні

труднощі у процесі навчання. Учасники опитування висловили думки щодо ефективності наявних методик викладання, доступності аналітичних інструментів та рівня інтеграції міждисциплінарних знань у навчальний процес.

У рамках експериментального дослідження було впроваджено авторську методику навчання, що включала такі елементи, як ситуаційний аналіз, кейс-методи, математичне моделювання та використання інформаційних технологій у фінансовому прогнозуванні. Студентів було поділено на контрольну та експериментальну групи. Результати порівняння засвідчили, що учасники експериментальної групи демонстрували вищі показники у прогнозуванні фінансових тенденцій та прийнятті управлінських рішень.

Для підвищення рівня прогностичної компетентності доцільно включати в освітні програми дисципліни, що охоплюють фінансовий аналіз, економічне прогнозування, управління ризиками та застосування цифрових технологій у банківській сфері. Особливу увагу слід приділити інтеграції сучасних методів аналізу даних, таких як машинне навчання, економетричне моделювання та технології штучного інтелекту, що дозволяють значно підвищити точність прогнозів та обґрунтованість управлінських рішень.

Крім того, важливо застосовувати інтерактивні методи навчання, які сприяють розвитку аналітичних навичок та практичної орієнтації студентів. До таких методів належать бізнес-симуляції, аналітичні тренінги, кейс-методи та практичні проекти, що моделюють реальні ситуації у фінансовій сфері. Використання сучасного програмного забезпечення для аналізу фінансових даних допоможе студентам отримати практичний досвід роботи з прогнозними моделями та інструментами управління фінансовими ризиками.

Формування прогностичної компетентності майбутніх фахівців банківської справи потребує системного підходу до відбору змісту професійної підготовки. Залучення сучасних методів аналізу, прогнозування та цифрових технологій дозволяє забезпечити високий рівень підготовки спеціалістів, які зможуть ефективно працювати в умовах динамічного фінансового середовища. Включення у навчальні програми дисциплін з фінансового аналізу, управління ризиками та економічного прогнозування сприяє комплексному формуванню аналітичного мислення та стратегічного бачення у студентів [3, с. 112-126].

Проведене дослідження підтвердило ефективність запропонованих педагогічних умов та методик у процесі професійної підготовки студентів. Результати педагогічного експерименту засвідчили, що впровадження інтерактивних методів навчання, таких як ситуаційний аналіз, бізнес-симуляції та моделювання економічних процесів, суттєво підвищує рівень сформованості прогностичних навичок. Це дозволяє майбутнім фахівцям не лише адаптуватися до сучасних викликів у банківській сфері, а й сприяє комплексному формуванню аналітичного мислення та стратегічного бачення у студентів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Антонець А. В. Формування прогностичних умінь майбутніх менеджерів у вищих аграрних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Черкаси, 2011. 19 с.
2. Кулявець В. О. Прогнозування соціально-економічних процесів : навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 194 с.
3. Інституційна інвестологія : навч. посіб.; за ред. С. К. Реверчука. Київ: Атіка, 2004. 208 с.
4. Савченко О. Я. Прогностична компетентність як внутрішній регулятор поведінки особистості. Київ : Освіта України, 2019. 170 с.